

ІНФОРМАЦІЙНІ ОПЕРАЦІЇ. КУРС СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ.

Під редакцією Д.О. Богуша, ССО ЗСУ, Київ, - 2018

Цей авторський курс є початковим і базовим для підготовки спеціалістів в галузі інформаційно-психологічних операцій, операцій впливу та інформаційного протидіювання.

Метою курсу спеціальної підготовки «Інформаційні операції» є знайомство з базовим набором знань та методик, за допомогою яких можливо сприймати, досліджувати, аналізувати, розробляти та впроваджувати інформаційно-психологічні операції в інформаційному просторі.

Ця методичка складається зі структури курсу та структури кожної лекції або тренінгу. Для більш зрозумілого сприйняття інформації надані деякі приклади учбового матеріалу в описі кожної лекції.

Важливим елементом брошури є класифікація інформаційних операцій, яка може бути єдиною у всіх підрозділах різних структур, які займаються цією тематикою в практичній площині.

Курс розроблений, опробований та затверджений на засіданні методичної ради ССО ЗСУ 20.09.2018 року. Цей курс рекомендовано використовувати командирам підрозділів в якості методичного матеріалу під час проведення занять зі спеціальної підготовки.

© Богуш Д.О., 2018

© ССО ЗСУ, 2018

Зміст курсу**Теоретичні лекції і семінари**

1. Інформаційні війни.....	5
2. Інформаційно-психологічні операції.....	8
3. Російська пропаганда та гібридна війна.....	16
4. Методи дослідження.....	20
5. Планування операцій.....	23
6. Паблік рилейшнз державних органів та структур.....	26
7. Сучасні політичні технології.....	28
8. Агітація, пропаганда.....	30
9. Контрпропаганда.....	32
10. Історично-культурна контрпропаганда.....	35
11. Інтернет-можливості інформаційного протидіювання.....	36
12. Чутки.....	39
13. Психодіагностика.....	42
14. Психологічні впливи.....	44
15. Нейро-лінгвістичне програмування.....	46
16. Технічні засоби впливу.....	48
17. Допит та поведінка в полоні.....	50
18. Антикризове реагування.....	52
19. Паранормальні здібності.....	54
20. Методи керування великою кількістю людей.....	57
21. Саморегуляція.....	59

Практичні семінари

1. Методика та алгоритм створення іміджу та рекламних кампаній
2. Методика та алгоритм створення бренду та елементів бренду
3. Методика та алгоритм створення ключового повідомлення
4. Методика та алгоритм створення інформаційної продукції (газети, листівки, рекламна аудіо-відео продукція тощо)
5. Методика та алгоритм планування інформаційних операцій
6. Методика створення мережі неформальних комунікацій (чуток)
7. Методика психодіагностики та створення інформаційних довідок
8. Методика психологічних впливів, введення в різні стани свідомості, гіпноз, транс
9. Методика підвищення інтуїтивних можливостей та їх практичне використання
10. Методика ефективної саморегуляції в екстремальних умовах

Структура лекцій та практичних занять

Інформаційні війни

- Інформаційне середовище
- Інформаційна безпека в контексті національної безпеки
- Інформаційні війни, визначення термінів та класифікації
- Інформаційні операції
- Інформаційно-психологічні операції
- Маніпулятивні стратегії і технології
- Сучасні методи менеджменту реальності. Створення нових реальностей. Концептуальне управління реальністю (дизайн реальності)
- Інформаційний та віртуальний простір для проведення спецоперацій
- Інформаційне домінування
- Сенсові та концептуальні війни
- Картини світу і можливість їх змінювати
- Операції впливу
- Тверда сила (Hard Power) та м'яка сила (Soft Power)
- П'ять інформаційних просторів людини

*Найкраща війна - розбити задуми супротивника,
на наступному місці - розбити його союзи,
слідом за цим - розбити його війська.
Найгірше - осаджувати фортеці.*

**Сунь-цзи, Мистецтво війни,
Китай, II ст.до н.е.**

Інформаційний простір в сучасному світі визнається місцем, де можуть проводитися бойові дії в одному ряду з землею, водою, повітрям і космосом.

Інформаційне середовище в сучасному світі

Інформаційне середовище, в якому живе сучасна людина, стає настільки інтенсивним, що інформаційний метаболізм, тобто швидкість сприйняття, обробки і засвоєння інформації людини не справляється з інформаційним потоком. І цей інформаційний потік реклами (20 000 - 30 000 рекламних повідомлень в день), новин (частіше негативних), різних програм і шаблонів, що транслюються на каналах комунікацій, призводить до хронічного стресу. Особливістю цього моменту є віртуалізація реальності. Життя у віртуальному світі все більше розповсюджується в укладах різних країн. В гонитві за задоволеннями, віртуальні технології все більше захоплюють увагу сучасної людини. Розвивається шаблонне (стереотипне) і поверхневе сприйняття реальності, замість глибокого і усвідомленого. Змінюється поведінка.

П'ять інформаційних просторів людини

Рівень доступу	Опис простору
1 коло	Простір індивідуальної свідомості, рідна мова, картина світу
2 коло	Простір найближчих людей: діти, жінка або чоловік, дід
3 коло	Простір родичів, рідних, близьких знайомих, рідна організація, клуб, секта, нація
4 коло	Медіа-простір. Простір повсякденної реальності. Кіберпростір та віртуальна реальність. Масова свідомість. Національний простір.
5 коло	Невідома реальність, яка не вкладається в сучасну картину світу

Маніпулятивна стратегія – це агресивний план дій, розроблений та впроваджений суб'єктом-маніпулятором з прихованим змістом та стратегічним задумом для цільових аудиторій в інформаційному, віртуальному та реальному просторах.

Маніпулятивні стратегії в інформаційному просторі є найсильнішим чинником впливу, як на особистість, так і на соціальні групи. Спеціальні технології, які цілеспрямовано застосовуються протягом певного часу, призводять до змін, як в індивідуальній, так і в масовій свідомості. На сьогодні існує величезна кількість психотехнологій, які використовують у рекламі та інших видах впливу в інформаційній сфері.

Інформаційно-психологічні операції

- Інформаційно-психологічні операції – міжнародний та вітчизняний досвід
- Класифікація інформаційних операцій
- Наступальні інформаційні операції
- Оборонні інформаційні операції
- Інформаційна зброя
- Планування та практичне застосування

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ОПЕРАЦІЙ*

Наступальні ІО (Attack – А)	Зв'язки з громадськістю (Public Relations – PR)	Оборонні ІО (Defense – D)
A1 Медіа-атака (центральний рівень)	A2 Пропаганда і дезінформація (локальний рівень)	D1 Моніторинг інформаційного простору
A2 Пропаганда і дезінформація (локальний рівень)	A3 Неформальні комунікації (чутки)	D2 Контрпропаганда
A3 Неформальні комунікації (чутки)	A4 Інформаційне забезпечення зони бойових дій	D3 Неформальні комунікації (чутки)
A4 Інформаційне забезпечення зони бойових дій	A5 Індивідуальний вплив на командування	D4 Контррозвідка
A5 Індивідуальний вплив на командування	A6 Атака вузлів зв'язку	D5 Фізичний захист
A6 Атака вузлів зв'язку	A7 Апаратний вплив на психіку і свідомість	D6 Захист медіа-простору та ефірних частот
A7 Апаратний вплив на психіку і свідомість	A8 Війна культур та ідентичностей	D7 Комп'ютерний захист
A8 Війна культур та ідентичностей	A9 Паранормальні впливи	D8 Спецпідготовка операторів
A9 Паранормальні впливи		D9 Створення «культурного контенту»
		D10 Захист вузлів зв'язку та інфраструктури
		D11 Саморегуляція фізичного та психічного стану

© Богдаш Д.О. 2017-2018

*В класифікації майже всі категорії інформаційних операцій можуть підпадати під категорію інформаційно-психологічних операцій, окрім А6, D7 і D10.

Наступальні інформаційні операції (Attack – А)

A1 Медіа-атака (центральний рівень)

- Телебачення, преса, радіо, інтернет
- Канали доступу до масової аудиторії
- Сила сигналу
- Стратегія розповсюдження ключового повідомлення

A2 Пропаганда і дезінформація (локальний рівень)

- Листівки, білборди, сіті-лайти, плакати, зовнішні візуальні рекламні носії
- Виготовлення і способи розповсюдження
- Дослідження реакції цільових груп
- Контент пропаганди
- Дезінформація та введення в оману

A3 Неформальні комунікації (чутки)

- Аналіз, формування та контрзаходи
- Фактори сприйняття, мотивація носіїв чуток
- Формальна та неформальна масова комунікація
- Механізми і принципи створення чуток
- Профілактика та технології протидії чуткам

A4 Інформаційне забезпечення зони бойових дій

- Інформаційне забезпечення військових операцій
- Інформаційна ізоляція зони бойових дій
- Оперативне маскування, прихована дія військ
- Радіо-електронна боротьба (РЕБ)

A5 Індивідуальний вплив на командування

- Вплив на ключових командирів, які приймають рішення
- Психологічні, хімічні, електромагнітні та технічні засоби впливу
- Вербування, знешкодження, блокування
- Викривлення інформації для командування з зони проведення оперативних дій

A6 Атака вузлів зв'язку

- Блокування зв'язку пунктів керування
- Кібератаки
- Порушення роботи апаратних засобів
- Знищення конфіденційності, доступ до документів і баз даних
- Блокування роботи роботів та беспілотних апаратів

A7 Апаратний вплив на психіку і свідомість

- Індивідуальні та масові впливи
- СВЧ-зброя, КВЧ-впливи
- Джерела некогерентного світла
- Лазерна зброя
- Інфразвуковий та ультразвукові впливи
- Електрошок

A8 Війна культур та ідентичностей

- Пропагандистські та документальні фільми
- Книги
- Проведення радіо-передач
- Проведення спеціальних подій та презентацій

A9 Паранормальні впливи

- Психотронні генератори
- Оператори центрального та локального рівнів
- Метафізична розвідка
- Бесконтактні впливи
- Парапсихологічне забезпечення інформаційних та військових операцій

Зв'язки з громадськістю (Public Relations – PR)

PR1 Стратегічні комунікації

- Планування операцій
- Позиціонування, стратегії і сценарії
- Прогнозування
- Ключове повідомлення

PR2 Дослідження комунікацій

- Системи моніторингу тактичного і стратегічного рівнів
- Якісні і кількісні дослідження комунікацій
- Дослідження громадської думки
- Методи аналізу – контент-аналіз, SWOT-аналіз, тощо

PR3 Іміджеві комунікації

- Ефективний імідж людини або організації
- Стратегія формування та просування іміджу
- Візуальний, вербальний та невербальні складові іміджу
- Створення легенд і міфів для наповнення іміджу

PR4 Медіа комунікації

- Стратегія роботи зі ЗМІ
- Формування баз даних ЗМІ
- Форми комунікації з журналістами
- ТБ, преса, радіо – система виходу інформаційних матеріалів

PR5 Комунікації подій

- Планування спеціальних подій
- Організація прес-конференцій, брифінгів, круглих столів
- Організація мітингів, акцій, пікетів
- Організаційне та ідеологічне забезпечення спеціальних подій

PR6 Політичні комунікації

- Агітація, пропаганда і політична реклама
- Вибірчі технології
- Політичне лобіювання
- Політичне позиціонування та ключове повідомлення

PR7 Антикризові комунікації

- Прогнозування кризових ситуацій
- Можливі причини та наслідки криз
- Шість етапів антикризового реагування
- Системи захисту і попередження

PR8 Конкурентні комунікації

- Вивчення конкурентів і розвідка
- Дослідження можливих атак від конкурентів
- Створення системи захисту від загроз і атак
- Створення коаліцій та спілок

PR9 On-line комунікації

- Інтернет простір
- Можливості соціальних мереж
- Інформаційні операції в інтернет-просторі
- Великі бази даних і їх аналіз

PR10 Публічні комунікації

- Публічні виступи та ораторське мистецтво
- Відео-тренінг і рольовий тренінг
- Спічрайтинг або тексти для виступів
- Дизайн простору для публічних виступів

Оборонні інформаційні операції (Defense – D)

D1 Моніторинг інформаційного простору

- Створення багаторівневих систем моніторингу
- Тактичний та стратегічний моніторинг
- Прогнозування інформаційних атак
- Шаблиони реагування на атаки та загрози

D2 Контрпропаганда

- Ідентифікація пропаганди супротивника, дослідження каналів та сили сигналу
- Оцінка рішення реагування
- Методи ігнорування інформаційних атак
- Створення контенту та запуск каналами комунікації

D3 Неформальні комунікації (чутки)

- Аналіз, формування та контрзаходи
- Фактори сприйняття, мотивація носіїв чуток
- Формальна та неформальна масова комунікація
- Механізми і принципи створення чуток
- Профілактика та технології протидії чуткам

D4 Контррозвідка

- Робота з власними кадрами
- Захист від шпигунства і диверсій, антидиверсійна підготовка
- Захист критично важливої інформації
- Оцінка дій супротивника

D5 Фізичний захист

- Обладнання моніторингу робочого простору
- Аналіз можливих впливів та диверсій
- Моніторинг життєдіяльності ключових командирів (імя, місце сну та роботи тощо)
- Забезпечення засобами індивідуального захисту

D6 Захист медіа-простору та ефірних частот

- Моніторинг та аналіз інформаційних впливів супротивника в медіа-просторі
- Захист ефірних ретрансляторів
- Моніторинг впливів на рівні радіочастотних діапазонів, які використовуються
- Ідеологічне наповнення власним контентом медіа-простору

D7 Комп'ютерний захист

- Загальний захист комп'ютерних мереж та систем зв'язку
- Програмний захист власного інформаційного простору
- Технічне та організаційне забезпечення комп'ютерного захисту власних мереж
- Антивірусне та контрхакерське забезпечення пунктів управління

D8 Спецпідготовка операторів

- Підготовка операторів комп'ютерних мереж та технічних систем
- Підготовка можливих впливів та шаблонів реагування на надзвичайні ситуації
- Розширення сприйняття великої кількості інформації та реагування на важливі ознаки
- Організаційне забезпечення спецпідготовки операторів у штатних та позаштатних ситуаціях

D9 Створення «культурного контенту»

- Створення ідеологічного продукту
- Аналіз цільових аудиторій для розповсюдження контенту
- Створення фільмів, передач, телевізійних сюжетів і статей в пресі та інтернеті
- Створення аудіо-візуальної продукції на формальних і неформальних інформаційних носіях

D10 Захист вузлів зв'язку та інфраструктури

- Організація захисту документації та баз даних
- Технічне забезпечення захисту інфраструктури
- Забезпечення конфіденційності
- Моніторинг атак супротивника

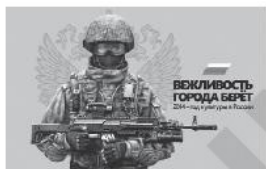
D11 Саморегуляція фізичного та психічного стану

- Контроль фізичного та психічного стану
- Аутотренінг, навіювання та гіпноз
- Альфа-контроль, Су-Джок, точковий масаж, рефлексотерапія
- Контроль стресових та емоційних впливів

Російська пропаганда та гібридна війна

- Визначення термінів гібридної війни
- Цілі РФ в інформаційній війні (Росія-Україна)
- Російська пропаганда – особливості і методи протидії
- Технології маніпуляції свідомістю (російський концепт)
- Практичні методи, які застосовуються у Криму, ДНР-ЛНР, Росії, Україні
- Програма «Вежливые люди»

«Чим частіше ми застосовуємо термін «гібридна війна», тим мутніше його сенс – а застосовуємо ми його постійно.

Тепер гібридною війною називають будь-які дії Росії – від пропаганди до конвенційних бойових дій».

«Анексія Криму - це класична, як за підручником, операція з підготовки конвенційного вторгнення».

«Таке практикують всі армії світу, не виключаючи і американську.

Якщо російський ракетний крейсер спустить прапор, він що, стане від цього гібридним крейсером,

що застосовує нову форму гібридної морської війни?

Звичайно, ні. Ніякої гібридної війни в Криму не було».

Майкл Кофман

«У ХХІ столітті простежується тенденція стирання відмінностей між станом війни і миру. Війни вже не оголошуються, а розпочавшись - йдуть не за звичним нам шаблоном».

«Правила війни» істотно змінилися. Зросла роль невійськових способів в досягненні політичних і стратегічних цілей, які в ряді випадків за своєю ефективністю значно перевершили силу зброї.

Акцент використовуваних методів протиборства зміщується в бік широкого застосування політичних, економічних, інформаційних, гуманітарних та інших невійськових заходів, реалізованих із задіянням протестного потенціалу населення. Все це доповнюється військовими заходами прихованого характеру, в тому числі реалізацією заходів інформаційного протиборства і діями сил спеціальних операцій».

Валерій Герасимов, начальник Генерального штабу ЗС РФ

Цілі РФ в інформаційній війні (Росія-Україна):

1. Дестабілізація політичної ситуації в Україні, зниження довіри громадян до державних інститутів і керівництва країни. Психологічний тиск на керівництво країни і суспільство для дезорієнтації. Продукування розколу в українському суспільстві за етнічною та регіональною ознаками. Забезпечення існування в Україні груп підтримки агресивних дій Росії.
2. Введення в оману світового співтовариства з метою перекладання на Україну відповідальності за людські жертви, розруху і т.д. а, в підсумку, зниження рівня її міжнародної підтримки. Інформаційна підтримка по «відбійованню»

дій російських військ, що беруть участь в конфлікті. Нейтралізація можливої критики Росії провідними західними країнами.

3. Забезпечення максимальної підтримки населенням Росії політики Путіна в цілому, і щодо України, зокрема (консолідація російського суспільства навколо Путіна).

Таб. Технології маніпуляції свідомістю (російський концепт)

За книгою: Кара-Мурза С.Г. Маніпуляція свідомістю (7)

Маніпуляції почуттями і страх	<p>«Чуттєва ступінь відображення стоїть ближче до зовнішнього світу, ніж мислення, і реагує швидше, безпосередніше. Тому її легше «експлуатувати».</p> <p>«Особливо легко порушити ті почуття, які в повсякденній моралі вважаються негожими: страх, заздрість, ненависть, самовдоволення. Вирвавшись з-під влади свідомості, вони найгірше піддаються внутрішньому самоконтролю і проявляються особливо бурхливо».</p>
	<p>«Чи не головною емоцією, яка найширше експлуатується в маніпуляції свідомістю, є страх. Існує навіть така формула: «суспільство, схильне до впливу неадекватного страху, втрачає загальний розум». Оскільки страх-фундаментальний фактор, що визначає поведінку людини, він завжди використовується як інструмент управління».</p>
Створення реальності за допомогою телебачення	<p>«Ось висновки вчених про те, яку роль зіграло ТБ, як найважливіший сьогодні інструмент інформації і культурного впливу на людину. Перший і справді вражаючий висновок: ТБ має властивість усувати з подій правду. Саме око телекамери, що передає подію з максимальною правдоподібністю, перетворює його в «псевдоподію», у виставу».</p>
	<p>«Якщо ТБ не відображає, а створює реальність, його ніяк не можна порівнювати з дзеркалом, яке лише відтворює існуючу картинку. ТБ деформує нас самих. Преса переповнена повідомленнями про його прямий вплив на реальні події, на «створення» людських трагедій».</p>

	<p>«Різновидом брехні в пресі є «конструювання» повідомлення з уривків висловлювань або відеоряду. При цьому змінюється контекст, і з тих же слів створюється зовсім інший зміст. Окремі «крупичі» повідомлення начебто брехнею не є, але те ціле, що зліпив з них репортер або редактор, може не мати з дійсністю нічого спільного».</p>
	<p>«Тому включення прямої брехні практикується ЗМІ в усіх більших масштабах, як прийом недорогий, але ефективний у вирішенні термінових завдань. При цьому нахабна брехня виявляється кращою, тому що вона руйнує будь-яку можливість діалогу».</p>
Відключення історичної пам'яті	<p>«Як вже не раз говорилося, усунення зі свідомості стабілізуючого блоку традицій різко підвищує вразливість до маніпуляції».</p>
	<p>Не менш важливим є відключення більш систематизованого і «раціонального» знання - історичної пам'яті. У цій пам'яті закладені відомості та символи, які з'єднують людей в суспільство і забезпечують наявність в ньому спільної мови і стійких каналів спілкування.</p> <p>У періоди суспільних криз руйнування історичної пам'яті виконується, як цілеспрямована програма політичних сил»</p>
Атмосфера аморальності	<p>«Занурення людини в атмосферу аморальності відключає систему її духовної навігації. Це, як включення генератора радіоперешкод, щоб збити літак з курсу (звідти і термін «демократія шуму»). Для створення такого стану запускають два взаємопов'язані процеси, які потім переходять в режим самовідтворення. По-перше, заохочують в суспільстві «попит на аморальність» і, в той же час, штучно - політичними та економічними засобами, схиляють до аморальності ЗМІ. А надто - телебачення. Таким чином, виникає «індустрія аморальності», що одночасно сама і створює, і задовольняє «попит».</p>

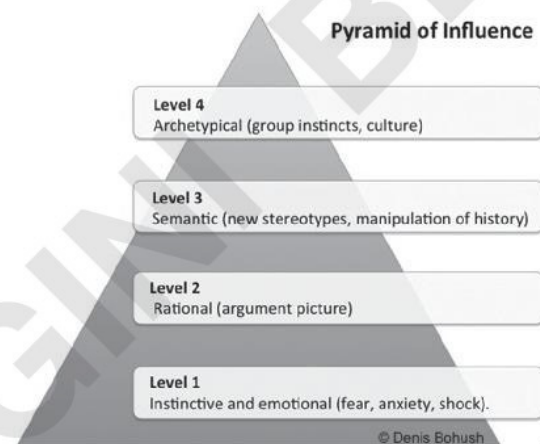
Методи дослідження

- Електоральні та маркетингові дослідження громадської думки
- Якісні дослідження (експертна оцінка, фокус-групи, глибинні інтерв'ю, оцінка ресурсів, метод Дельфі)
- Кількісні дослідження (соціологічні опитування, face to face, екзит-поли)
- Рейтинги впізнаваності, довіри, електоральні і антирейтинг
- Експертні аналітичні методи (SWOT-аналіз, системний аналіз, контент-аналіз)
- Системний аналіз
- Методологія дослідження контенту інформаційних впливів (піраміда впливу)
- Комунікаційний аудит
- Пошук інформації в інтернеті та базах даних
- Формуючі опитування різних рівнів
- Формування дос'є та баз даних

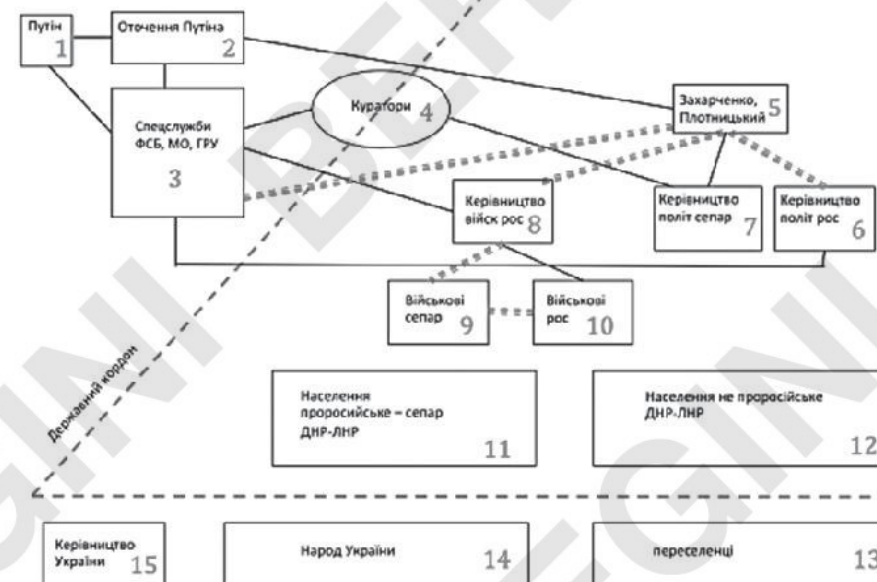
Піраміда впливу

Структура інформаційного сигналу, який використовує РФ в інформаційних атаках. Цей сигнал до цільової аудиторії проходить на чотирьох рівнях :

- 1 рівень – інстинктивно-емоційний (страх, тривога, шок)
- 2 рівень – раціональний (аргументація, картинка)
- 3 рівень – семантичний (нові стереотипи, маніпуляція історією)
- 4 рівень – архітепічний (групові інстинкти, культура)

Визначення цільових груп

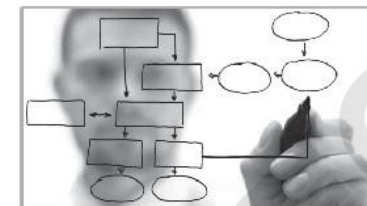
Алгоритм системного аналізу

1. Формулювання основних цілей і задач дослідження
2. Визначення кордонів системи і виділення її із зовнішнього середовища
3. Складання списку елементів системи (підсистем, факторів, змінних тощо)
4. Виявлення суті цілісності системи
5. Аналіз взаємозв'язків елементів системи
6. Побудова структури системи
7. Встановлення функцій системи та їх підсистем
8. Узгодження цілей системи та її підсистем
9. Уточнення кордонів системи та її підсистем
10. Аналіз явищ емерджентності
11. Конструювання системної моделі

Планування операцій

- Стратегування та планування
- Стратегічне планування та управління
- Стратегічне мислення та практична розробка стратегій
- Етапи планування
- Методологія та інструментарій для стратегічного планування
- Алгоритм стратегічного планування
- Прогнозування та розвідка
- Стратегічні запитання
- Модель виконання завдання

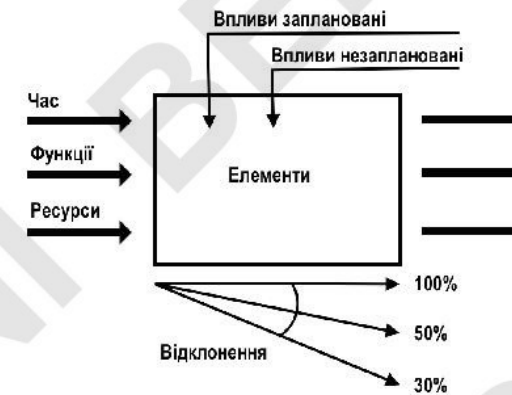
Етапи планування інформаційних операцій:

1. Постановка цілей (стратегічна сесія, експертне опитування)
2. Оцінка ситуації та дослідження (аналіз досліджень та збір даних, оцінка критеріїв ефективності, стратегічна діагностика, оцінка ризиків)
3. Розробка плану або стратегії (концепції, стратегії, програми, інструменти, канали комунікації, цільові аудиторії, відповідальні за виконання етапів, мотивації, план-графік і бюджети, моделювання, конкурентний статус, позиціонування, ключове повідомлення, розробка KPI)
4. Активізація плану (виконання всіх етапів і сценаріїв, пілотні проекти, дії і комунікації, акції, медіа-кампанія, рекламна кампанія, виборча кампанія)
5. Оцінка проміжних результатів (внутрішня і зовнішня, оцінка альтернатив)
6. Коригування плану (аналіз та адекватна корекція)
7. Завершення і контроль результатів
8. Оцінка результатів та формування звіту

Алгоритм стратегічного планування

1. Визначення цілей операції
2. Визначення завдань операції
3. Аналіз зовнішнього середовища
4. Прогнозування
5. Аналіз внутрішнього середовища та оцінка власних ресурсів
6. Аналіз стратегічних альтернатив
7. Вибір стратегії
8. Розробка плану, інструментарія, етапів та сценаріїв
9. Реалізація стратегії
10. Зовнішні впливи
11. Ситуаційний аналіз
12. Оцінка ризиків
13. Корекція стратегії
14. Реалізація тактики
15. Ситуаційний аналіз
16. Корекція стратегії
17. Оцінка результатів

Модель виконання завдання

Прийняття рішень при постановці та виконанні задач ССО

1. Процес прийняття рішень: функціональний зміст
2. Класифікація управлінських рішень
3. Моделі прийняття рішень
4. Прийняття управлінських рішень в умовах визначеності
5. Прийняття управлінських рішень в умовах ризику
6. Управління ризиками при розв'язанні задач
7. Прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності
8. Критеріальна база оцінювання якості оптимальних рішень
9. Оцінювання результатів прийняття рішень
10. Оцінювання стандартів прийняття рішень
11. Оцінювання процесу прийняття рішень
12. Контроль реалізації та «зворотній» зв'язок

Паблік рилейшнз державних органів та структур

- Паблік рилейшнз державних органів та структур
- Стратегія роботи зі ЗМІ
- Комунікаційні інструменти та ресурси
- Функції та алгоритм роботи прес-служби та комунікаційного відділу
- Написання прес-релізів та текстів для розповсюдження в інформаційному просторі
- Логіка реагування прес-служб державних органів під час бойових дій та терористичних операцій. Оформлення місць офіційного спілкування з пресою
- Презентація та представлення офіційної інформації для преси, телебачення та радіо
- Медіа комунікації
- Публічні комунікації
- On-line комунікації
- Комунікації подій
- Іміджеві комунікації

Для розробки стратегії роботи зі ЗМІ необхідно пройти декілька кроків:

1. Аналіз ЗМІ
2. Визначення ключових комунікаційних цілей, яких хоче досягти ваша організація, працюючи зі ЗМІ
3. Підготовка та розповсюдження якісного інформаційного повідомлення
4. Моніторинг ЗМІ
5. Оцінка досягнутого впливу

Рекомендації до написання прес-реліза:

- Спробуйте обмежити прес-реліз однією, максимум двома сторінками, текст прес-реліза подається лише на одній стороні листка (через два інтервали)
- Прес-реліз бажано давати на бланку з логотипом та назвою організації
- Усі прес-релізи друкуйте, не треба нічого підкреслювати, обов'язково впевніться, що правопис і граматику вірні на всі 100 %
- Мова прес-реліза повинна бути проста, доступна, чітка і ясна, аббревіатури, що використовуються в прес-релізі, хоча б один раз необхідно розшифрувати, уникайте професійного жаргону, чисельники від одного до дев'яти пишуться прописом

- Заголовок прес-реліза повинен розкривати його зміст. Ємний заголовок. Перша фраза має першочергове значення
- Впевненість. Цифри, факти, зноски. Короткі, як постріл. Концентрація уваги на актуальних новинах, результатах соціологічних досліджень, майбутніх подіях та інформації для користувачів у широкому розумінні цього слова. Сітка: що відбулося, де відбулося, з ким відбулося, коли і чому
- Основне правило: журналістів цікавлять або якісь тенденції, або надто несподівані факти. Новина – незвичайна, цікава.
- Принцип перевернутої піраміди. Головні повідомлення, сенсації спочатку. Оскільки іноді редактори скорочують на останню частину
- Простота стилю – менше прикметників та прислівників. Природність стилю.

Сучасні політичні технології

- Загальні принципи організації виборчої кампанії
- Ефективність політичних технологій під час виборчих кампаній
- Компоненти виборчої стратегії
- Планування передвиборчих кампаній
- Структура концепції стратегії виборчої кампанії
- Позиціонування
- Ключове повідомлення
- Ефективний імідж
- Структура іміджу
- Негативний образ кандидата
- Публічні виступи кандидата
- Принципи роботи штабу виборчої кампанії
- План роботи штабу виборчої кампанії
- Структура регіонального штабу
- Залучення агітаторів та добровольців
- Організація зустрічей з виборцями та передвиборчих турів
- Можливі контракції опонентів на зустрічах
- Передвиборчий тур
- Кампанія "від дверей до дверей"
- День виборів
- Підготовка до дня виборів
- Типові види шахрайства
- Робота телефонного центру в день виборів

Вибори - це стратегічна гра, але дуже різна для всіх, хто приймає участь.

Одні вирішують і стратегічно контролюють процес, а інші - тільки споглядають і не все бачать. Але участь приймають всі.

Для політиків це гра в Го - захоплення територій і позицій.

Для кандидатів - це рулетка з неочікуваним результатом.

Для влади - це реальна гра в шахи. Важливо, хто почав і хто розставив свої фігури в переможній конфігурації. Є пішаки, в них одна доля і можливості, а є ферзь - він і в Африці ферзь, з відсутністю правил та безмежними можливостями.

Для електорату вибори - явно не стратегічна гра, а національна лотерея, всі грають, а виграє якась кількість по троху. А головний приз виграє один із мільйонів, і то по телевізору.

Ну і для політтехнологів це гра у Рендзю. Поле постійно розширюється, з'являється хаос. І тільки одна людина знає, де неочікувано з'явиться п'ять каменів в ряд...

ВИБОРЧА КАМПАНІЯ

Агітація, пропаганда

- Визначення агітації і пропаганди та методи
- Особливості впливу на свідомість статичної та динамічної візуальної інформації
- Політичний плакат – спецприйоми, які підвищують ефективність впливу на сприйняття
- Агітація і пропаганда в медіа
- Телевізійна політична реклама та інформаційні кампанії
- Сучасні технічні можливості для агітації та пропаганди
- Формування політичних та пропагандистських текстів
- Використання та сприйняття кольорів в контексті інформаційних кампаній
- Залучення агітаторів і добровольців

Організація агітації і пропаганди

- Робота зі ЗМІ
- Організація і проведення спеціальних подій
- Організація агіт-бригад
- Організація добровольців
- Складання біографії кандидата, складання передвиборної програми + тиражування
- Формування команди, формування передвиборних структур (штабів)
- Підготовка і поширення друкованої, відео- і радіо-продукції

Методи агітації і пропаганди

- Усна агітація і пропаганда – публічні виступи
- Радіопропаганда
- Художній портрет і скульптура
- Політична карикатура
- Фотографія
- Політичний плакат
- Листівки
- Кінореклама і пропаганда
- Телевізійна пропаганда
- Мультфільми
- Сувенірна продукція
- Народна творчість
- Інші методи

Спецприйоми політичного плакату

- 9 квадрантів площини зображення
- Спеціальні лінії для супроводу погляду
- Покрокове сприйняття інформації на візуальних носіях
- Фонові зображення та тексти
- Червоно-чорно-білий інформаційний удар
- Методи дизайну
- Психодіагностика сприйняття

Контрпропаганда

- Визначення атак і загроз
- Класифікація методів контрпропаганди
- Створення системи розвідки дій опонентів
- Система моніторингу та аналізу дій опонентів
- Методи конкурентної боротьби
- Компромат
- Фейки та чорна пропаганда
- Комплексна система захисту від інформаційних атак

Внутрішні загрози	Зовнішні загрози
• прийняття неправильних рішень	• боротьба сценаріїв та стратегій
• декілька джерел прийняття рішень	• боротьба в інформаційному просторі
• відсутність конфіденційності	• зрив зустрічей та дискредитація кандидата на зустрічах із виборцями
• непрофесійність	• адмінресурс
• організаційний хаос	• маніпуляції з кандидатом, командою, штабом
• песимізм	• акції "у полі" (чутки, "від дверей до дверей" та ін.)
	• фальсифікація результатів виборів

Компромат

До компромату можна зарахувати:

- Любовні інтрижки;
- «Пляма» з минулого (судимість - прихована, перебування в психлікарні);
- Зв'язки зі злочинними угрупованнями і фінансовими елітами;
- Одержання хабарів, приклади неетичної поведінки;
- Служба в каральних державних органах;
- Скандальне, нестримане особисте життя. Карне минуле, психіатричну лікарню можна пояснити як репресії влади, а кандидата виставити безвинно потерпілим.

Методи конкурентної боротьби

Методами конкурентної боротьби можуть бути:

- 1) Чутки, що навмисно запускаються;
- 2) Анонімні листівки, найчастіше підписані «жителі району», «виборці»;
- 3) Публічна контрпропаганда. Вона може бути явною, де називається той, проти кого вона спрямована, і прихованою - знеособленою, коли критиці піддається програма і методи ведення політичної кампанії без вказування конкретних імен;

- 4) Відкриті дебати - спільні виступи суперників на зустрічах, мітингах;
- 5) Створення альянсів (як «за», так і «проти») - це конфіденційні зустрічі конкурентів один з одним, де вони домовляються про правила гри;
- 6) Психологічний тиск, спрямований на деморалізацію суперника, внесення в його ряди паніки, страху, створення відчуття безнадійності.

Технології захисту:

а) Стратегічний захист

- ефективне прогнозування
- розробка контр-стратегій
- розробка системи тактичної захисту

б) Тактичний захист

- моніторинг
- аналіз
- оперативні відповіді в ЗМІ

Історично-культурна контрпропаганда

- Історичний аспект контрпропаганди
- Релігійний аспект контрпропаганди
- Маніпуляції зі славянізмом
- "Шароварщина", як метод дискредитації
- Українська ідентичність
- Герої козацької доби
- Походження мови і коригування
- Історія Криму
- Назви "Русь", "Росія", "Русь-Україна"
- Історичні міфи та переписування історичних документів
- Легітимність та державність

ДО МЕДИКАМІН МЕДИКОЗУМЕННІВ І БОЛШЕЮ ОХОРОНОЮ, КОМАЦІЮВАННЯ ФІЗИЧСЬКОЇ АРМІЇ ВІЗНАЧАЄ, ЧТО СЛАВЯНИСЯ В ПОЛКІ І РІТЧИ-МАКІ ЛЮБИ НЕОСВІДЧЕНІ РОЗПАВІ. РАКИ ДОЛЖНА БИТЬ ПОДІЛЕНІ ВВЕРХ, ДО ТЕХ ВОРОНА ПІДЛІЗНА, НЕ ОСМІРІЛИ. ПОБАВІВ ОУ-ПІСКОУ БІГАТЕ ПОЛЧАТЬ-АЛДАУР НЕДЕСЮ ЗВЕРХ ІЗМОВУЮ ПЕРВІЮ ЕДИ І ТАБАГІУ, СЛАВЯНОУ І ПІСКИ БІЛІСКО УТВОРИТ І КІС-ОЦІСНІЕ РАВОНІ.

ПРИ СЛАСЕ ВИНГОВКА ДОЛЖНО БИТЬ ЗА-ПРИВЕДІ ЗА СІРІЗ, ДІЛОМ АНІЗ І КІСКИ ПОДІЛІТИ ВЕРХ.

ЕСЛИ ЕТИ УСЛОВІЯ НЕ ІСКОУНЕНАСЛЮЖИЛІСЯ НЕ БУДУТ ПРИНОМАТЬ, НАК ДРІЗЕЛ.

Every Tuesday **DISINFORMATION REVIEW**

Every Friday **DISINFORMATION DIGEST**

The Disinformation Review collects examples of pro-Kremlin disinformation all around Europe and beyond. Every week, it reports the breadth of this campaign, showing the countries and languages targeted. We're always looking for new partners to cooperate with us for that.

The Disinformation Digest analyses how pro-Kremlin media see the world and what independent Russian voices say. It follows key trends on Russian social media, so you can put pro-Kremlin narratives into their wider context. And finally, some Friday Fun before the weekend!

Інтернет-можливості

- Соціальні мережі (СММ, англ. Social media marketing)
- Створення інтернет-джерел інформації
- Пошук інформації у відкритих джерелах та базах даних
- Бази даних та цільові аудиторії
- Захист інформаційних ресурсів в інтернеті
- Глибинний інтернет
- Стимуляція уваги в інтернеті шляхом створення інформаційних майданчиків
- Легітимізація інформації в інтернеті
- Аналітичні можливості інтернет-програм
- Хакерські атаки – аналіз, моніторинг, створення та протидія
- Програмне забезпечення – пошук даних, створення інформаційних об'єктів, антивірусна діяльність
- Основні види вірусів та загрозових програм
- Моніторинг та аналіз поведінки користувачів інтернету
- Робота з відкритими реєстрами даних
- Кібербезпека та операційна безпека
- Принципи роботи ізольованих середовищ
- Базова криптографія
- Цифрова псевдоанонімність та анонімність

Базові теми підготовки спеціалістів з кібербезпеки

1. Операційна безпека
2. Принципи роботи ізольованих середовищ
3. Базова криптографія: дискове шифрування, двозначне шифрування, OTP
4. Цифрова псевдонімність та анонімність
5. Принципи та технології фінгерпринтінгу та захисту від нього
6. Принципи роботи DLP та контроль витоку даних
7. Принципи роботи DRM та контроль походження контенту
8. Робота з deep web, робота з dark web
9. Моніторинг та пріоретизація джерел аналітики безпеки, робота з баг-трекерами
10. Робота з пошуковими системами, спеціальні оператори пошукових систем, спеціалізовані пошукові системи
11. Базовий зворотній інжиніринг, дебагери і аналітичні інструменти для виконуваних файлів
12. Робота з атрибуцією, джерела і методи достовірної атрибуції
13. Контроль цілісності оточення и периметра, захист цілісності комунікацій
14. Робота з віртуальним середовищем, заперечність віртуальних оточень
15. Базова стеганографія та методи її виявлення
16. Безпечна передача файлів та даних, розгортання каналів передачі даних для третіх осіб

10 кроків СММ

1. Попереднє маркетингове дослідження майданчика
2. Розробка стратегії присутності
3. Створення представництва
4. Розробка політики комунікації
5. Розробка контент-політики
6. Керування майданчиком
7. Визначення КРІ
8. Збір та обробка інформації
9. Створення звітів

Основні показники ефективності СММ

За медіа показниками:

- Охоплення
- Лайки
- Репости
- Коментарі

За цілями:

- Співвідношення позитив-негатив
- Відсутність репутаційних криз за визначений період
- Обробка кількості звернень до бренду
- Кількість направленої трафіку на сайт

Чутки

- Визначення чуток
- Дослідження різних показників чуток
- Механізми та принципи створення чуток
- Створення мереж для сприйняття та розповсюдження чуток
- Захист від чуток та контрзаходи під час інформаційних атак
- Особливості роботи з цільовими групами в контексті роботи з чутками
- Досвід роботи з чутками в різних країнах з різним контентом
- Регулювання швидкості розповсюдження чуток

Чутки - це повідомлення, достовірність яких на момент розповсюдження не встановлена; інформація про важливу для аудиторії подію усно передається від однієї людини до іншої.

Існує основний закон чуток, (Олпорт і Постмен, 1947). Відповідно до закону інтенсивність (потужність) чуток знаходиться в безпосередній залежності від важливості та невизначеності подій (тем), що лежать в його основі:

$$R = ia$$

R – rumor (чутка),

i - impotence (важливість) питання для зацікавлених осіб,

a - ambiguity (двосенсовість) даних, які стосуються теми, що обговорюється (неоднозначність).

Автори підкреслюють, що якщо важливість або двозначність відсутні, то чутка не має місця. Тож чуток розповсюджуються тоді, коли відображені в них події важливі для аудиторії (грубо кажучи, мешканців Києва не торкають відомості про підвищення цін на верблюду в Єгипті, а стан дамби Київського моря - хвилює), і отримані щодо них повідомлення або недостатні, або суб'єктивно двозначні.

Механізми і принципи створення чуток

Важливим питанням в управлінні чутками є питання про способи "запуску" чуток. Чутка постійно живе і множитья, незалежно від активності джерела. Але сам запуск чуток - це трудомісткий з організаційної та методичної точки зору процес. Його можливо розділити на чотири етапи:

1. Вибір цільових груп, на яких буде спрямовано чуток
2. Вибір джерела для запуску чуток
3. Формулювання чуток
4. «Запуск» чуток

Зупинення чуток

Зупинення чуток передбачає здійснення різнопланових заходів, спрямованих на зниження ураження, розповсюдження та життєздатності.

Наступні заходи та прийоми які можуть бути використані:

- Ігнорування
- Підтвердження чуток
- Спростування чуток
- Іронія, гумор
- Контр-чутка
- Доведення до абсурду
- Дискредитація автора
- Призначення відповідальної персони
- Знешкодження передумов
- Публічне розкриття автора

Психодіагностика

- Функції і можливості психодіагностики
- Графологія, аналіз підпису
- Фізіогноміка – психодіагностика за обличчям
- Створення досьє за даними психодіагностичних досліджень
- Етапний збір інформації про особу та способи аналізу даних, отриманих з перевірених та неперевірених джерел
- Оцінка іміджу людини за вербальними та невербальними показниками
- Комплексна психодіагностика діяльності персони в екстремальних умовах

Психодіагностика за почерком

- Початок і кінець строки
- Наклон літер у словах
- Дистанція між словами
- Пробіли та абзаци
- Довжина хвостиків букв
- Акценти слів у строці
- Сила натиску
- Опускання та підняття строки
- Художні та креативні елементи
- Структурування інформації
- Звички написання

Психодіагностика за підписом

- Напрямок підпису
- Довжина підпису – початок і кінець
- Розмір літер в підписі
- Закругленість та гострота літер
- Св'язність та розірваність літер
- Дистанція між літерами
- Впевненість та сила натиску
- Амплітуда та розмашестість при написанні
- Петлі та повернення в підписі, підкреслення, звороти, закреслення
- Прикраси та хвостики
- Ясність та іноземні букви
- Однакові елементи
- Комбінаторика
- Гармонійність та графологічність
- Точка та вертикальні лінії
- Підпис у різних ситуаціях
- Швидкість написання
- Зміна підпису з часом

Психологічні впливи

- Гіпноз – базові терміни, методологія та навички
- Стадії гіпнотичного трансу
- Миттєвий гіпноз – можливості застосування в екстремальних ситуаціях
- Навіювання – можливості і ресурси
- Типи трансів і методологія введення
- Бойове НЛП
- Навіювання та наведені стани свідомості
- Маніпуляції свідомістю
- Навіювання крізь безсвідоме з максимальною звууженістю свідомості
- Введення в транс люди «які не піддаються гіпнозу» – непряме навіювання з відставним ефектом
- Зниження порогу критичного сприйняття інформації
- Методи потенціювання навіюваності
- Аутосугестія та гетеросугестія
- Поріг протидії психологічним впливам
- Виявлення несвідомих зон впливу

Три стадії гіпнотичного трансу

1. Легка (сонливість) – об'єкт може в будь-який час прервати стан
2. Середня (гіпотаксія) – повна розслабленість при збереженні впевненості в можливості перервати стан, але не хочеться
3. Глибока (сомнабулізм) – людина не реагує на жодні подразники окрім голосу ведучого (рапорт) і підтримує тільки мовленевий контакт

Що підвищує навіюваність:

- Сильне відчуття тривоги
- Страх
- Панічні настрої
- Втома
- Пасмурна та дощова погода
- Низька освітлюваність та напівтемрява
- Сенсорний голод
- Комфортна поза для сну
- Віра в могутність методики
- Віра у ведучого
- Посилання на авторитети (ТБ, преса, прізвища, цифри, факти)
- Стан емоційного збудження та очікування чуда
- Елемент таємниці
- Залученість у гру ведучого
- Ритмічна шаманська або космічна музика
- Різкий свержпотужний подразник (удар гонга, світла, різкий крик)

Етапи наведення трансу

1. Залучити увагу
2. Встановлення контакту
3. Зафіксувати та втримати увагу на зовнішньому або внутрішньому об'єкті, емоції, уяві
4. Встановити рапорт таким чином, щоб розділити свідомість та підсвідомість, маскимально звузивши поле активної уваги
5. Переведення свідомості в режим внутрішнього досвіду та внутрішніх відчуттів до проявлення медитативних ознак трансу
6. Зафіксувати та поглибити транс
7. Кодувати та використовувати транс у необхідних цілях
8. Провести постгіпнотичне кодування на стирання ситуації

Нейро-лінгвістичне програмування

- Терміни НЛП та історія створення
- Калібровка
- Підлаштування
- Раппорт
- Приєднання і ведення
- Ведуча система
- Очні сигнали доступу
- Якір
- Чотири позиції
- Розрив шаблону

Нейролінгвістичне програмування

(від англ. Neuro-linguistic programming) – напрям у практичній психології та психотерапії, заснований на техніці моделювання (копіювання) вербальної та невербальної поведінки людей, які досягли успіху у якійсь сфері та набору зв'язків між формами мови, рухами очей, тіла та пам'яттю.

НЛП було розроблено у 70-х роках групою співавторів в т.ч. Джоном Гріндером та Річардом Бендлером.

Три види ведучих систем

- Візуальна – візуали, мислять переважно візуальними образами.
- Аудіальна – аудіали, мислять переважно словами.
- Кінестетична – кінестети, мислять переважно почуттями.

Види очних каналів доступу:

- Праворуч-догори – візуальне конструювання
- Прямо-догори – візуальне згадування
- Ліворуч-догори – візуальне згадування
- Ліворуч-вбік – аудіальне згадування
- Праворуч-вбік – аудіальне конструювання
- Праворуч-вниз – кінестетичне конструювання
- Ліворуч-вниз – кінестетичне згадування
- Прямо-вниз – кінестетичне конструювання

Види підлаштування:

1. Підлаштування до положення тіла – віддзеркалювання
2. Підлаштування до голосу
3. Підлаштування до систем сприйняття
4. Підлаштування до переконань
5. Підлаштування до цілей
6. Підлаштування до проблем
7. Підлаштування до заперечень
8. Підлаштування до хобі та захоплень
9. Підлаштування до цінностей

Технічні засоби впливу

- Індивідуальні та масові впливи за допомогою технічних засобів
- Електромагнітні випромінювачі – класифікація та можливості
- Психотронні пристрої для впливу на свідомість
- СВЧ-зброя, КВЧ-впливи
- Джерела некогерентного світла
- Лазерна зброя
- Інфразвуковий та ультразвукові впливи
- Електрошок
- Дозволені та заборонені частотні діапазони впливів на людей
- Технології блокування електромагнітних впливів

Пристрої для управління свідомістю – (психотронні) пристрої, які впливають на психічний стан та свідомість людей. Дія цих пристроїв істотно відрізняється від дії хімічних препаратів.

Канали дії на центральну нервову систему людини

- Око: світло і колір - мерехтіння ламп та світлодіодів
- Вухо: барабанні перетинки та середнє вухо – змодельований шум, музика, звуки з особливими параметрами
- Шкіра: тепло – зміна температури навколо об'єкту або осязання – нечутна вуху вібрація
- Нервові клітини – СВЧ (зміна психологічного стану високою частотою, загалом не термічного типу)
- НЧ – вплив на ритми мозку

Військові психотронні пристрої

Дальнодіючий акустичний пристрій (США) – пристрій контролю натовпу та захисту кораблів від нападів терористів, піратів, демонстрантів.

Система активного відкидування (США) – установка, що випромінює електромагнітні хвилі у діапазоні міліметрових хвиль (біля 94 ГГц) і чинить короточасний шокуючий вплив на людей. Принцип дії заснований на тому, що при направленій дії на шкіру з'являється відчуття потрапляння у розплавлений метал.

Радіогіпноз (СРСР) – пристрій який впливає на свідомість седативно за допомогою СВЧ-діапазону з різних дистанцій.

Допит та поведінка в полоні

- Допит та поведінка в полоні – основні терміни
- Техніки «кнута і пряника»
- Хімічні та технічні засоби впливу
- Різновиди запитань: уточнюючі, нагадуючі, контрольні
- Методи психологічного тиску та виявлення брехні
- Швидкісний допит та робота з «білими плямами»
- Створення рапорту в комунікації
- Вербування
- Напрямки нарко-допиту
- Технологія протидії поліграфу (детектору брехні)

Вербування

- Гаряче – коли вербувальник робить пряму пропозицію про співробітництво
- Холодне – коли невідома об'єкту людина неочікувано робить пропозицію
- Безконтактне – коли комунікація відбувається без безпосереднього контакту з об'єктом по телефону, електронній пошті, месенджерам
- Зворотне – коли об'єкт сам пропонує свої послуги, хоча іноді йому підказують до кого звернутися

Методи впливу на людину під час вербування

- Переконавання
- Шантаж
- Підкуп
- Загроза фізичною розправою
- Загроза близьким людям
- Розбурхування емоцій (співчуття, ненависть, ревності, тощо)
- Психопрограмування
- Наркоприв'язка
- Секс-заходи

Напрямки нарко-допиту

- Отримання інформації
- Ламання волі
- Шокуючі зміни психіки
- Розлажування роботи психічних процесів
- Нейтралізація можливого супротиву
- Формування наркозалежності

Антикризове реагування

- Основна методологія антикризової діяльності
- Створення та керування кризами
- Фізіологія кризи як стану стресу
- Прогнозування криз та кризових станів
- Шість етапів антикризового реагування
- Зони антикризового реагування під час терористичних акцій
- Антикризове реагування в медійному полі для державних органів

Кризова ситуація – непередбачений, екстремальний, катастрофічний стан в результаті події, яка ставить під загрозу нормальне існування організації або людини.

Криза – прецедент, коли організація або структура потрапляє у центр неопозитивної уваги ЗМІ, інших зовнішніх цільових аудиторій, акціонерів, політиків, громадських організацій.

Фізіологія кризи як стану стресу

1. Нормальний стан
2. Екстремальна ситуація
3. Фаза шоку
4. Фаза протишоку
5. Фаза резистентності
6. Стадія відновлення

Шість етапів антикризового реагування

1. Превентивні дії
2. Дати ім'я
3. Дати сценарій
4. Зробити для людей все
5. Боротьба з негативом
6. Позиціонування після кризи

Паранормальні здібності

- Сприйняття неявних ознак
- Розвинення екстрасенсорних здібностей
- Технології сприйняття снайперів та точок небезпеки
- Деперсоналізація, дереалізація, аутоскопія
- Транс-масштабування в бойових ситуаціях
- Змінені стани свідомості
- Медитації та техніки сприйняття неявних ознак
- Екстрасенсорні та паранормальні впливи на опонентів
- Енергетичний захист від енергетично-психологічних атак
- Енергетична підзарядка у сил природи
- Характерницькі практики та Спас
- Бойові площини
- Сила замовлянь та керування навколишнім простором

Летіти соколом

Якщо у тебе є думка, то вона може злетіти та літати. Основне, що потрібно: розширити свої межі. Коли ти це зробив і твоя думка стала легкою, ти можеш злетіти соколом у небо. Кожен так робив багато разів уві сні. Коли ти зміг це зробити та відчуваєш, що летиш, це важливий стан, який необхідно тримати. У ньому потрібно на менше зернин бути людиною, на більше зернин – соколом. У польоті ти можеш усе бачити. Секрет полягає у тому, що ти ладен не тільки здійматися у небо, а і далеко літати. Проте літати на великі відстані – це неабияке розширення меж. Тому просто злетіти у небо та побачити розташування ворога – це просто, ясно та цілком можливо.

Кришталева стіна

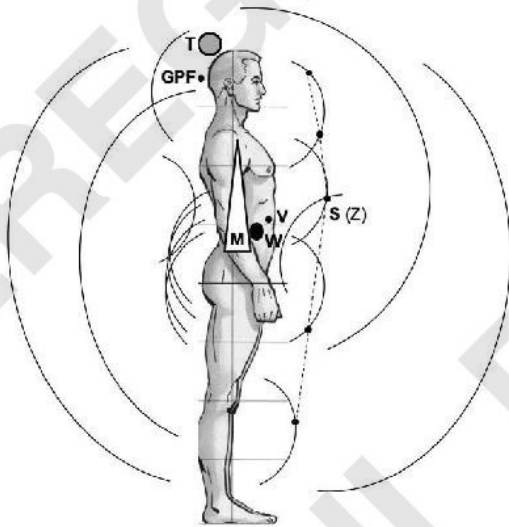
Ми живемо у стані, коли час та античас протікають у гармонії. У кожної людини та у кожної території він свій. Кришталева стіна – це стан, у якому ти можеш зупинити його зовнішній прояв. Коли ти спиняєш час навколо себе, то античас починає домінувати. У нашій свідомості є місце, у якому можна це робити. Коли ти загальмував або зупинив час, події навколо уповільнюються або припиняються. Так ти можеш ухилитися від кулі, будь – якої зброї, робити розвідку та перемагати ворога. Якщо відчуваєш Силу Землі, це робити легше.

Бути незримим

Бути невидимими у цьому світі достатньо складно, тому можна ставати малопомітним на деякий час. Використовувати це потрібно якомога рідше та у надзвичайних ситуаціях. Коли навколо вороги чи коли ти знаходишся у розвідці або серед натовпу і хочеш, щоб тебе не помічали, то на короткий час ти можеш стати малопомітним. Для цього потрібно зробити такі дії: зупинити страх та емоції, витоки твоєї уваги назовні та сказати про себе «1, 2, 4». Якщо ти хочеш продовжити цей вплив, потрібно уявити білий чи прозорий стрижень та відчути, що ти – це він. Його необхідно розташувати вздовж хребта, від куприку до точки, котра знаходиться над маківкою. Немає тіла, немає думок, немає емоцій, лише стрижень. Чим довше ти зможеш тримати його в уяві, тим довше будеш непомітним.

Сприйняття ворога

Коли ти знаходишся у незнайомому місці чи у знайомому, навіть вдома, ти повинен уміти сприймати ворога, який хоче завдати тобі шкоди. Для цього тобі необхідно зрозуміти, які емоції та думки твої, а які приходять ззовні. Для того, щоб так сприймати ворога, особливо коли він хоче тебе вбити, тобі потрібно навчитися ловити його імпульси. Це може бути несподівана зовнішня емоція (сум, страх, гнів), це може бути звук у різних частинах голови або тіла (свербіння або інша реакція у будь – якому місці). Це можливо лише за умови, коли ти сам пустий на всіх рівнях, мовчиш і маєш колове сприйняття. Якщо ти навчишся цьому, то зможеш врятувати себе та своїх друзів від шляху з цього світу у той.

Методи керування великою кількістю людей

- Методи керування великою кількістю людей під час масових заходів
- Збір людей на великі масові заходи, організація та система безпеки
- Технічні засоби оформлення місця заходів, світло та звук
- Засоби зв'язку під час великих масових заходів
- Психологія натовпу
- Психологічне зараження натовпу, однорідні очікування та крайнє напруження
- Керування панічними настроями натовпу під час масових заходів
- Організація та логістика великих масових заходів
- Організація публічних виступів та концертів
- Придушення психологічного супротиву великої аудиторії
- Зниження порогу критичного сприйняття інформації в натовпі
- Колективна свідомість і масові феномени
- Ораторське мистецтво перед великими аудиторіями

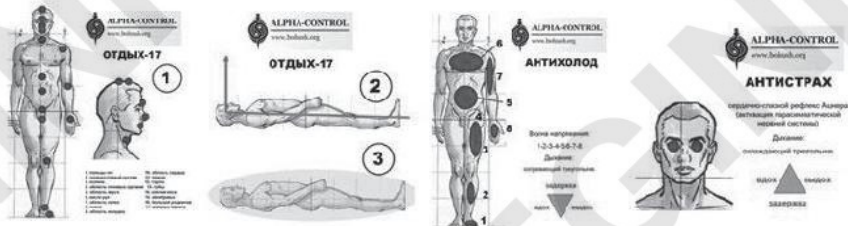
Дії з організації масової акції:

1. Розробка і затвердження концепції акції в штабі
2. Визначення місця проведення
3. Визначення часових параметрів
4. Підготовка сценарію акції
5. Визначення ведучого та обговорення з ним сценарію
6. Підготовка виступу кандидата
7. Тренінг та психологічна підтримка кандидата перед акцією
8. Підготовка запитань та відповідей кандидату
9. виготовлення запрошень
10. Запрошення людей
11. Запрошення впливових людей
12. Забезпечення художнього супроводу акції
13. Відбір і запрошення представників ЗМІ
14. Організація роботи «групи підтримки» та її інструктаж
15. Підготовка тих, хто буде виступати
16. Отримання рекламних і пропагандистських матеріалів
17. Забезпечення охорони заходу
18. Підготовка залу для роботи і його відповідне оформлення
19. Забезпечення зв'язку залу з ведучим
20. Забезпечення роботи кіно-знімальної групи та фотографів
21. Забезпечення фотографування
22. Оцінка реакції від акції соціологами
23. Підготовка відгуків учасників та журналістів про акцію і публікація у ЗМІ

Саморегуляція

- Діагностика власного стану здоров'я та свідомості
- Рефлекторні можливості регуляції стану
- Рефлексотерапія в екстремальних ситуаціях
- Контроль фізичного та психічного стану
- Аутотренінг, навіювання та гіпноз
- Альфа-контроль, Су-Джок, точковий масаж, рефлексотерапія
- Контроль стресових та емоційних впливів
- Керований медитативний аутотренінг
- Змінені стани свідомості

Дихання

- Зігріваючий трикутник. Вдих-затримка-видих.
- Охолоджуючий трикутник. Вдих-видих-затримка.
- Квадрат. Вдих-затримка-видих-затримка.
- Лінійне дихання. Вдих-видих.
- Очищуюче дихання. Вдих коротший за видих.
- Мобілізує дихання. Вдих довший за видих.

Антихолод

Метод, заснований на хвилі статичних напруг різних груп м'язів і спеціального «зігріваючого» дихання трикутником (із затримкою дихання після вдиху).

Почергова статична напруга-розслаблення м'язів (2-3 секунди), починаючи з пальців ноги, проходячи по всьому тілу, закінчується на напрузі-розслабленні пальців рук.

П'ять-шість хвиль напруги-розслаблення дуже швидко зігрівають тіло.

Антистрах

Метод заснований на фізіологічному серцево-очному рефлексі Ашнера. При натисканні на очні яблука - вповільнюється серцебиття. Що важливо при тахікардії (ускорене серцебиття), що є фізіологічним маркером стану страху. Крім цього рефлекторного впливу застосовується також дихальний «охолоджувальний» трикутник - дихання з затримкою після видиху.

Антибіль

Голковколювання та припікання методом корейської акупунктури Су-Джок на кистях та стопах. Застосування точкового масажу, полинових мокс, голковколювання на зонах та точках співвідношення тіла людини на кистях та стопах. Аптечка з 30-40 голками «Антибіль». Під час шоківих станів поєднання Су-Джок з іншими методами: китайської Чжень Цзю терапії та японського методу Каппо.

Практичні семінари

1. Методика та алгоритм створення іміджу та рекламних кампаній
2. Методика та алгоритм створення бренду та елементів бренду
3. Методика та алгоритм створення ключового повідомлення
4. Методика та алгоритм створення інформаційної продукції (газети, листівки, рекламна аудіо-відео продукція тощо)
5. Методика та алгоритм планування інформаційних операцій
6. Методика створення мережі неформальних комунікацій (чуток)
7. Методика психодіагностики та створення інформаційних довідок
8. Методика психологічних впливів, введення в різні стани свідомості, гіпноз, транс
9. Методика підвищення інтуїтивних можливостей та їх практичне використання
10. Методика ефективної саморегуляції в екстремальних умовах

Information operations

SPECIAL TRAINING COURSE

This course is an initial and basic training for specialists in the field of information-psychological operations, operations of influence and information confrontation. The purpose of the special training course «Information Operations» is to get acquainted with the basic set of knowledge and methods by which it is possible to perceive, investigate, analyze, develop and implement informational and psychological operations into the information space.

This tutorial consists of the structure of the course and the structure of each lecture or training. For a more understandable perception of information, some examples of didactic material are provided in the description of each lecture.

An important element of the brochure is the classification of information operations, which may be the only one in all subdivisions of different structures that deal with this topic in a practical way.

In this way, the tutorial can be used in the open access for specialists in information and psychological operations, for speakers on the special training courses, etc.

The course is designed and tested on the basis of the Special Operations Forces of the Armed Forces of Ukraine.

The author of the course is Denis Bohush, www.denisbohush.org, SOF AFU, Ukraine, Kyiv - 2018.

The content of the course:

1. Information Wars
2. Information and psychological operations
3. Russian propaganda and hybrid war
4. Research methods

5. Planning operations
6. Public relations of state bodies and structures
7. Modern political technologies
8. Agitation, propaganda
9. Counter-propaganda
10. Historical and cultural counter propaganda
11. Internet capabilities of information confrontation
12. Rumors
13. Psychodiagnostics
14. Psychological effects
15. Neuro-linguistic programming
16. Technical means of influence
17. Interrogation and conduct in captivity
18. Anticrisis response
19. Paranormal abilities
20. Methods of managing a large number of people
21. Self-regulation

Practical workshops

1. Methodology and algorithm for creating image and advertising campaigns
2. Methodology and algorithm for the brand and brand elements creation
3. Methodology and algorithm for creating a key-message
4. Methodology and algorithm for creating information products (newspapers, leaflets, promotional audio-video products, etc.)
5. Methodology and algorithm of information operations planning
6. Methodology for creating an informal communications network (rumors)
7. Methodology of psychodiagnostics and creation of informational references
8. Methodology of psychological influences: putting person into altered states of consciousness, into a trance and hypnosis
9. Methodology of strengthen the intuition capacity and opportunities for it's practical use
10. Methodology of effective self-regulation in extreme conditions

Рекомендовані джерела

1. Michael Kofman, Russian Hybrid Warfare And Other Dark Arts, March 11, 2016 <http://warontherocks.com/2016/03/russian-hybrid-warfare-and-other-dark-arts/>
2. В. Герасимов, Ценность науки в предвидении, ВПК № 8 (476) за 27 февраля 2013 года <http://www.vpk-news.ru/articles/14632>
3. Charles K. Bartles, Getting Gerasimov Right - US Army Combined Arms Center http://usacac.army.mil/CAC2/MilitaryReview/Archives/English/MilitaryReview_20160228_art009.pdf
4. George F. Kennan On Organizing Political Warfare, April 30, 1948 <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/114320>
5. Keynote speech by NATO Secretary General Jens Stoltenberg at the opening of the NATO Transformation Seminar, 25 Mar. 2015, http://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_118435.htm
6. Training to fight – Russia’s Major Military Exercises 2011–2014, Författare: Johan Norberg, Ort: Stockholm, Publiceringsdatum: 2015-12-11, <http://foi.se/rapport?rNo=FOI-R-4128-SE>
7. Кара-Мурза С.Г. Манипуляция сознанием. – М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2001. – 832 с.
8. Григорій Перепелиця, доповідь «Політика Росії - це крах міжнародної безпеки: причини і наслідки» на конференції «Криза сучасної системи безпеки: причини і наслідки», Київ, 2015 рік
9. Юрген Бонеман, доповідь «Дилема для Заходу: Окопи чи наступ?», на конференції «Криза сучасної системи безпеки: причини і наслідки», Київ, 2015 рік
10. Д.А.Воронков, Д.А.Богуш, Манипулятивные составляющие информационных операций. (обзор зарубежных источников). Доклад на научно-практической конференции Манипулятивные стратегии в политике, экономике и бизнесе и методы противодействия, Киев, 2000 год.
11. Денис Богуш, Денис Воронков. Слово больше чем бомба., Журнал «Безопасность и закон», 2012
12. "National Security in the Next Generation" Address by John C. Gannon, Chairman of National Intelligence Council to The Academy of Senior Professionals At Eckerd College St. Petersburg, Florida, 27 March 2001
13. Martin Libicki. What is information warfare?//National Defence University, ACIS Paper 3, August 1995, Washington, D.C.
14. Joint Pub 3-53 "Doctrine for Joint Psychological Operations", US Government Printing Office, Washington DC, July 1996
15. Lee-Volker Cox. Planning for Psychological operations. A proposal//A Research Paper Presented To The Research Department of Air Command and Staff College, March 1997
16. Global Trends 2015: A Dialogue About the Future With Nongovernment Experts NIC 2000-02, December 2000
17. Martin C. Libicki. Information Dominance//Strategic Forum № 132, November 1997
18. Qingmin Dai, "Innovating and Developing Views on Information Operations," Beijing Zhongguo Junshi Kexue, 20 August 2000, 72-77. Translated and downloaded from Foreign Broadcast Information Service (FBIS), 9 November 2000.
19. Георгій Почепцов «Смислові війни в політиці та бізнесі», 2013 http://osvita.mediasapiens.ua/ethics/manipulation/smislovi_viyini_v_polititsi_ta_biznesi/
20. Joseph S. Nye, Recovering America’s “Smart Power”, Dec 11, 2007 <http://www.project-syndicate.org/commentary/recovering-america-s-smart-power>
21. Богуш Д.А., Концептуальное управление реальностью, УП, 2010,
22. Богуш Д.А. Зерна PR-технологий.—К.:«Интерактив PR Групп», 1999.— 150 с.
23. Богуш Д.О. Стратегія перемоги 2002. Практичний посібник для керівників виборчих штабів, Київ 2002. — 114 с.
24. Богуш Д.О. Наш кандидат. Практичний посібник для кандидатів у депутати, Київ 2002, — 80 с.
25. Богуш Д.О. Механизмы и методы современных манипулятивных воздействий на большие массы людей, Киев, 2001
26. Богуш Д.О. Український PR словник, Київ, 2011 <http://pr-slovnuk.blogspot.com/>
27. Богуш Д.А. КАППО. Японская техника реанимации в практике боевых искусств, Киев–Москва, 1998, 2001, 2004 – 140с.
28. Богуш Д.А. Очерки о акупунктуре Су-Джю», Киев, 2001-2008 (перевидання, також книга видана у Латвії, Словачії та Ізраїлі).
29. СИЛА ЗЕМЛІ: від національної ідеї до виховання нової еліти, Київ, 2014 www.sylaz.org
30. Богуш Д.А. Альфа-контроль: вопросы и ответы, Киев, 2015 www.alpha-control.org
31. Богуш Д.О. 10 секретів політичних кампаній, Навчальний посібник, Міжнародний Республіканський Інститут, Київ, 2016 – 168 с. www.iri.org.ua
32. Information Operations Roadmap, 30 October 2003, Department of Defence USA
33. Joint Information Operations Planning Handbook – July 2002
34. Denis Bohush RUSSIAN PROPAGANDA in the context of the Russian information war against Ukraine Center for Russian Studies, Kiev 2015 <http://www.slideshare.net/DenisBohush/russian-propaganda-2015>
35. Cyberwar is Coming! by John Arquilla, David Ronfeldt, RAND Corporation, 1993 <http://www.rand.org/pubs/reprints/RP223.html>
36. СТРАТЕГІЯ національної безпеки України, затверджено Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015 <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>
37. Paul K. Davis Effects-Based Operations, A Grand Challenge for the Analytical Community, RAND 2001
38. JP 3-13 Information Operations 13 February 2006

ДЛЯ НОТАТОК

ІНФОРМАЦІЙНІ ОПЕРАЦІЇ. КУРС СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ.

Під редакцією Д.О. Богуша, ССО ЗСУ, Київ, - 2018

В підготовці брошури приймали участь:

Денис Богуш, Олег Половцев, Олександр Палій, Тарас Каляндрук,

Катерина Безрукова, Валентин Тарасенко, Володимир Євкар,

Аналітичний центр "Кобзар".

СИЛИ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

ІНФОРМАЦІЙНІ ОПЕРАЦІЇ

КУРС СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

www.sof.mil.gov.ua

Київ - 2018